

אותיות לנשמה

מבחר פסוקי שיר מן הזמר הישראלי
לקריאת אותיות נשמה

אותיות לנשמה

מבחר פסוקי שיר מן הזמר הישראלי
לקריאת אותיות נשמה

סתיו תשפ"ד, נובמבר 2023

ימים קשים עוברים עלינו, כיחידים, כקהילה וכעם. הלוויות, אזכרות, טקסי פרידה קורעי לב. מה אומרים ברגעים אלה, כיצד נותנים מבע למה שאין לו ביטוי?

בטקסי אזכרה (שלושים, שנה) נהוג במסורת היהודית להזכיר את שם הנפטר/ת באמצעות קריאת פסוקי פרק תהלים קי"ט (שבנוי בהתאם לאותיות הא'-ב'), הפותחים באותיות השם הפרטי של הנפטר/ת. לאחר אמירת הפסוקים לציון אותיות השם, מוסיפים פסוקים כנגד ארבע אותיות המילה "נשמה". עבור רבים-רבים בציבור הישראלי נהוג זה אינו מבטא את זהותם ואת תחושותיהם, במצבים קשים אלה של פרידה מאדם אהוב.

אנו מבקשים להגיש בפניכם אפשרות נוספת. מתוך הזמר הישראלי לדורותיו אספנו כאן מספר רב של פסוקי שיר, מסודרים לפי א'-ב', שיהיו מאגר לבחירת פסוקים לשם הנפטר/ת - כאלה שיהלמו את זהותם, את חלומותיהם ואהבותיהם, את חייהם כפי שהיו. ולא פחות חשוב - פסוקים אלה יכולים לתת מבע אישי וקרוב לעולמם של המתכנסים לפרידה העצובה: ליחיד, למשפחה, לקהילה הסובבת, להוויה הישראלית הרחבה.

יתרה מזו, בבחירת פסוקים מתוך הזמר הישראלי מהדהד מיד בתוכנו גם הלחן שעומד מאחוריהם, הצליל, זיכרון הקול של זמר או זמרת אהובים. גם כשאין משמיעים את הצלילים הם מפעמים בנו, נוגעים עמוק בלב, "מעירים זכרונות, מעוררים ערגונות", כמו שכתב מאיר אריאל.

הזמר הישראלי הוא אחד ההישגים הגדולים ביותר של התרבות העברית המתחדשת בארץ, מאז ראשית הציונות ועד ימינו. זהו אוצר בלתי נדלה של טקסטים, שנוצרו מתוך החיים "כאן על פני האדמה" הזו. הם נותנים ביטוי עשיר למורכבות הוויה הישראלית, לרגעי שגב ושפל, תפארת ויגון, צחוק ובכי, למצבי יום-יום ולנקודות שיא. לא עשינו אבחנה בין "גבוה" ו"נמוך", שפה מליצית ושפת יום-יום, ישן וחדש. לאה גולדברג ולאה נאור, תרצה אתר ויוסי גיספן, ח"נ ביאליק ואהוד מנור, מאיר אריאל ומרים ילן-שטקליס, יוני רועה ויהודה עמיחי, רחל שפירא ורחל בלובשטיין, אביב גפן ויהונתן גפן, ועוד רבים - כולם כולם נותנים ביטוי לרחשי ליבנו העמוקים ביותר, בשפתם הייחודית ובמילותיהם החד-פעמיות. עושר הביטוי העצום המתגלם בזמר הישראלי יאפשר, כך אנו מקווים, לכל אחת ואחד מאיתנו למצוא בו את עצמנו.

מעשה זה של ליקוט וברירה מניח עוד חוליה בשרשרת המסירה היהודית האינסופית, מאז ימי התנ"ך ועד עצם הרגע הזה. בכך אנו מצטרפים להרחבת גבולותיה של התרבות היהודית, ולהתכתה אל תוך הישראליות שלנו.

אנו תקווה שאוסף זה יהיה לך לעזר. מי יתן כי ימים קשים אלה, שכולנו חווים כעת, יובילו אותנו לדרך חדשה של תיקון, תקווה והתחדשות.

ד"ר מוטי זעירא

המדרשה באורנים והתנועה הקיבוצית

אֵינִי בּוֹכָה אַךְ פֶּעַם; אֵינִי תִינוּק בְּכִין, אַךְ לָמָּה, אִמָּא,
לָמָּה, זּוּלְגוֹת הַדְּמָעוֹת בְּעֶצְמוֹן? (מרים ילן-שטקליס, דני גיבור)

אָבוֹי לְבִי לְבִי לְבִי, הוּ פָּתַם דָּם שׁוֹתֵת, בְּאֲשֶׁר רַב הַחֹבֵל
שְׁלִי צוֹנַח קָר וַמֵּת (נעמי שמר, רב חובל)

אָדָם בּוֹנֵה בֵּיתוֹ בְּדָם וַיִּגַע מְלִילוֹ וַיּוֹמוּ. וּבְסוּפָה עָזָה, מִמָּשׁ
בּוֹ רָגַע, הוּא חָרַב, כֵּן, חָרַב עוֹלָמוֹ (שמרית אור, גלגל ענק)

אֵלֵי, אֵלֵי, שְׁלֵא יִגְמַר לְעוֹלָם, הַחֹל וְהַיָּם, רִשְׁרוּשׁ שְׁל
הַיָּם, בְּרַק הַשָּׁמַיִם, תְּפִלַּת הָאָדָם (חנה סנש, הליכה לקיסריה)

אֲחֻכָּה לָּךְ עַד יִכְבוּ חַיִּי, כְּחֻכּוֹת רַחֵל לְדוֹדָהּ (רחל, זמר נוגה)

אֶרֶץ שְׁיוֹשְׁבֶיהָ הִיא אוֹכְלֵת, וְזָבַת חֵלֶב וְדָבַשׁ וְתַכְלֵת,
לְפָעָמִים גַּם הִיא עֲצָמָה גּוֹזֵלֵת אֶת כְּבֹשֶׁת הָרֶשׁ (נתן יונתן,
שיר ארץ)

אֶת פְּרִי גִנֵּי אֶת תְּבֻקְשֵׁי, מִי לָּךְ יֹאמֵר וּמִי לָּךְ יֵשֵׁב. מֵר
כְּאִבֵּי רוֹדְפִים הַיָּמִים, נוֹתֵרֵת לְבִידֶךָ רוֹצָה לְהֶאֱמִין, שֶׁהִנֵּה
קָרְבָה אוֹתָהּ הַשָּׁעָה, שְׁבֵה הַבְּטִיחַ לְשׁוֹב בַּחֲזָרָה (יוני רועה,
פרי גנך)

אָבִי, פֶּתְאֵם, מִכָּל הַחֲדָרִים, יֵצֵא לְמַרְחָקָיו הַמּוֹזָרִים (שלמה
גרונר, מות אבי)

אֲנִי הוֹלֵךְ לְכַפּוֹת לָּךְ, תִּהְיֶה חֶזֶק לְמַעְלָה (אביב גפן, לבכות לך)

אל תבכה, אני בוכה בשבילה. אל תפנה, אני אצמד
בשבילה עד כלות רגלי בחוליי, עד אפל וגופי שבור,
למרגלות הנֶהָר הָעָכוּר (ברוך פרידלנד, מקיץ אל החלום)

אחרי מותי ספדו ככה לי: "היה איש - וראו: איננו עוד;
קדם זמנו מת האיש הזה, ושירת חייו באמצע נפסקה (ח"נ
ביאליק, אחרי מותי)

אדם בתוך עצמו הוא גר, בתוך עצמו הוא גר. לפעמים
עצוב או מר הוא, לפעמים הוא שר. לפעמים פותח דלת
לקבל מכר, אבל, אבל לרוב, אדם בתוך עצמו נסגר. (שלום
חנוך, אדם בתוך עצמו)

אהובתי היחידה, היא לא רואה, היא לא תדע, עד כמה
אהבתי תמיד אותה. את צליל קולה, וצל ידה. אהובתי
היחידה, עד כמה רציתי להיות איתה (עלי מוהר, אהובתי היחידה)

אהוב לבי הלא נמצא, מתי תראה, מתי תדע? אני פה
לידה, אני שלה, אני מולה. מתי תדע? מתי כבר תראני?
אהוב לבי הלא נמצא, מתי תראה, מתי תדע? מתי כבר
תביט בי? אהוב לבי... (עלי מוהר, אהובתי היחידה)

אומרים ישנה ארץ, ארץ רוות שמש. איה אותה ארץ,
איפה אותה שמש (שאול טשרניחובסקי, אומרים ישנה ארץ)

את יודעת שאני זה גם את, זה גם שנינו. זה בינה וזה ביני,
כל השאר לא חשוב (אהוד מנור, אח מילת מפתח)

אִיךָ זֶה שְׂכֹכֵב אַחַד לְבַד מֵעוֹ. אִיךָ הוּא מֵעוֹ, לְמַעַן הַשֵּׁם
(נתן זך, איך זה שכוכב)

אֵל הָרוּחַ, אֵל הַמַּיִם, אֵל הָאֵשׁ. כְּמוֹ תַפּוּחַ שְׂרַחֵק מִן הָעֵץ.
אֵל הַדֶּרֶךְ, עַד אֵלֶיךָ, עַד לְאַפְּךָ. כָּבֵת דְמוּתְךָ שֶׁהָאֵיזָה בִּי
כְּדַפְּךָ. אֵל תַּפְּנָה, אֵל תִּבְכֶּה, אֵל תִּכְבֶּה (ברוך פרידלנד, מקיץ
אל החלום)

אֵין לִי בַּיִת בַּחֲדָרֵי, בְּמִטָּתִי, וְאֵין לִי מְנוּחָה. אֵלוֹ יִכְלֹתֵי
הַיִּיטִי בּוֹכָה עוֹד דְּמַעָּה מְלוּוָּחָה (אהוד מנור, אילו יכולתי)

אֵין לִי אֶרֶץ אַחֲרֵת, גַּם אִם אֲדַמְתִּי בּוֹעֵרֵת. רַק מְלָה בַעֲבָרִית
חֹדְרֵת אֵל עוֹרְקִי, אֵל נִשְׁמָתִי. בְּגוֹף כּוֹאֵב, בְּלֵב רָעֵב, כָּאֵן
הוּא בֵּיתִי (אהוד מנור, אין לי ארץ אחרת)

אֵינֶךָ יְכוּלָּה כִּכָּה סֵתֵם לְלַכְתָּ, אֵינֶךָ יְכוּלָּה לַעֲזוֹב אוֹתִי (יורם
טהרלב, אינך יכולה)

אָנוּ נִפְגָּשׁ בְּסוּף דְּרָכִים וּשְׂאֵלוֹת, נִפְגָּשׁ בְּתֵם יָמִים רַבִּים,
בְּתֵם הַרְבֵּה לִילוֹת (אהוד מנור, מישהו)

אֱלֹהִים מְרַחֵם עַל יְלָדֵי הַגֹּן, פָּחוֹת מְזָה עַל יְלָדֵי בַיִת הַסֶּפֶר.
וְעַל הַגְּדוּלִים לֹא יִרְחֵם עוֹד, יִשְׂאִירֵם לְבָדֵם (יהודה עמיחי,
אלוהים מרחם על ילדי הגן)

אִם נִדְעַ לְאַהוֹב הָעוֹלָם אֲזֵ יִשְׁקֹט, וְאַבּוֹת עַל בָּנִים לֹא
יוֹסִיפוּ לְבַכּוֹת (יעקב שבתאי, אם נדע לאהוב)

אם תלה עכשו, הכל עוד ישאר לי, קצף חרציות, שלֵהביות
זָהב. אם תלה עכשו, קולה מקצה הגשר, יצלצל אלי כואב
ומאהב (נתן יונתן, במקום פרידה)

אָנָא, אָנָא בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תתיר צְרוּרָה (מן הסידור)

אָנִי גִיטְרָה, הִייתִי פֶּעַם עֵץ אוֹלִי. וּבְתַבַּת הַתְּהוּדָה אָנִי זֹכֵר
אֶת כָּל מִי שְׁנַגְּנָנִי עָלַי, וְאֲנִי אוֹמֵר תוּדָה (נעמי שמר, אני גיטרה)

אָנִי נוֹשֵׂא עִמִּי אֶת צֶעַר הַשְּׁתִיקָה (יעקב אורלנד, אני נושא עמי)

אָנִי הוּא אָדָם מְחַפֵּשׁ לְחֵיל, כְּפוֹת בְּכַתְנַת מְשַׁגְּעִים - אֶזְ בְּכִי
לִי יְלָדָה עַל רִגְעֵי הַבְּדִידוֹת, עַל הַצְּפִיּוֹת וְעַל הַשְּׁנָיִם, וּבְכִי
עַל שְׁנֵי לְבָבוֹת אוֹהֲבִים וְרַחוּקִים (נמרוד גאון, אני שומע שוב)

אֵל תְּהַפֵּךְ לְאִישׁ הָעֶצוּב מִהַשִּׁיר, תֵּן לִי סִבָּה לְהֶאֱמִין
שֶׁהָעֶצֶב יֵשׁ לוֹ סוּף (רונה קינן, אתה מתעורר)

אם עוד החשך רב ואין כוכב לי, ואם היס גועש, על תרן
ספינתי הדליקי, אמא, שושנה של אש (רפאל אליעז, זמר אהבה
לים)

אלו הם ימי, ואלו הם ימיה. אלה תפלותי, ואלה תפלותיה.
כאן מול שתי עיני עוברים חייך וחי (דודו ברק, חיך וחי)

אתה לי ארץ אבודה לנצח, אף שורשיך כבר בתוך תוכי
(יורם טהרלב, אתה לי ארץ)

אֵילָן בְּצַד הַדֶּרֶךְ אֵט יִשְׁחִיר, יִשְׁחִיר. אֵילָן בְּצַד הַדֶּרֶךְ אֵט יִשְׁחִיר מְאֹד. כָּבוּ הַפְּנִסִים בְּכָל הָעִיר, הָעִיר. כָּבוּ הַפְּנִסִים בְּכָל הָעִיר הַזֹּאת (נעמי שמר, זמר נודד)

אָדָם הוֹלֵךְ בְּעִיר וְהִיא שָׁלוֹ וְהִיא זָרָה לוֹ. וְהוּא שׁוֹתֵק וְהָעוֹלָם כָּלוּ שׁוֹתֵק (לאה נאור, חיוכים)

אֵין קוֹל וְאֵין עוֹנָה – וְיֹנָה עִם נֶעֶר עֲדִין מִתְדַּפְּקִים עַל דַּלַּת הַשָּׁעַר (ח"נ ביאליק, מאחורי השער)

אֶת כָּל הַכּוֹכָבִים טָמַן, אֶת הַסֵּהַר עָטַף בְּשָׁחוֹר. מִצְפוֹן וְעַד תִּימָן אֵין קָרָן אוֹר (לאה גולדברג, מזמור לילה)

אָדָם יִסּוּדוֹ מֵעַפָּר וְסוֹפוֹ לְעַפָּר, בְּנַפְשׁוֹ יָבִיא לְחֶמּוֹ. מִשׁוּל כְּחָרָס הַנֶּשֶׁבֶר, כְּחֶצִיר יֵבֵשׁ וְכֶצִּיץ נוֹבֵל, כְּצֵל עוֹבֵר וְכַעֲנָן כְּלָה, וְכָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת וְכֶאָבֶק פּוֹרַח, וְכַחֲלוֹם יְעוּף (מתוך הפיוט ונתנה תוקף)

אוֹלֵי עוֹד קִיץ נִמְחָה אֶת הַדְּמָעָה. וְאִם תִּגְיַע הַשָּׁעָה, וְנִבְקַשׁ - אוֹלֵי עוֹד קִיץ נִפְגַּשׁ (שמרית אור, אולי עוד קיץ)

אָסוּר לְקַטֵּף אֶת פְּרָחֵי הַגֶּן, אָסוּר לְקַטֵּף אֶת פְּרָחֵי הַגֶּן! (יהונתן גפן, מקום לדאגה)

אֲחֹז יָרַח בְּיָדוֹ, וְשִׁים בְּתוֹךְ יָדָי, הָאֵר עֵינַיִנו מִמְרוֹמִים עֲכָשׁוּ (אהוד מנור, קשר הירח)

אִין דְּבַר, אִין דְּבַר, שְׁלַם יוֹתֵר מִלֵּב שְׁבוּר וְזוּעַק יוֹתֵר מִן
הַדְּמָמָה (נעמי שמר, אין דבר)

אַחֲכָה לָּךְ, אַחֲכָה לָּךְ בְּסוּף הַדְּרָה. קַח אֶת הַדְּמָעָה, אֶת
הַכָּאֵב (דודו ברק, אחכה לך)

אַדְמָה שְׁלֵא עֲזַבְתָּ, קָרָא לִי עוֹד וְעוֹד וְעוֹד. מִי בּוֹכָה שָׁם, הוּ
עֲנִי, אִי פְּנִיָּה מוֹעֲדוֹת? (חדוה הרכבי, סוס מעץ)

אֶה לְעֵת עָרֵב, עִם רוּחַ עָרֵב, עָלָה נוֹשֵׁר לוֹ עַל גַּג בֵּיתִי. אֲנִי
יֹדֵעַ, אֲנִי שׁוֹמֵעַ, מִיִּשְׁהוּ הוֹלֵךְ תְּמִיד אֹתִי (רמי קידר, מִיִּשְׁהוּ
הוֹלֵךְ תְּמִיד אִתִּי)

אוֹלֵי אַחֲרֵי הַכֹּל תִּגִּיעַ לְשָׁמַיִם, אוֹלֵי אַחֲרֵי הַכֹּל תִּשְׁמַח
מִהַחַיִּים. תֹּאמֶר תּוֹדָה וְתִהְיֶה פֶּתְאוּם לְמִים וְתִצְטָרֵף לְיָם
הַרְחָמִים. (קובי אפללו, ים הרחמים)

אִם תִּלְךָ מִי יַחֲבֵק אוֹתִי כִּכָּה? מִי יִשְׁמַע אוֹתִי בְּסוּף הַיּוֹם?
מִי יִנַּחֵם וְיִרְגִיעַ? רַק אַתָּה יוֹדֵעַ (עידן רייכל, אם תלך)

**בְּדַרְכֵי הוֹלְכִים אֶתִּי וְנִגְוֹנִים, וּפְנִים, פְּנִים. אַתָּה בָּא
וְהוֹלֵךְ אֵלַי (שלום חנוך, שיר ללא שם)**

**בְּנֵי גְדוֹל וְשִׁתְקוֹן, וְאֲנִי פֹה כְּתַנְתָּ שֶׁל חַג לֹו תּוֹפְרֶת. הוּא
הוֹלֵךְ בְּשָׂדוֹת. הוּא יִגִּיעַ עַד כְּאֵן. הוּא נוֹשֵׂא בְּלִבּוֹ כְּדוֹר
עוֹפְרֶת (נתן אלתרמן, האם השלישית)**

**בְּחִלּוֹנֵי קָמְלוֹ כְּכָר שׁוֹשְׁנֵי הַנְּחָם, בְּחִלּוֹנֵי נְסֻתָם חֲזוֹן
הַמְּרַחֲבִים (יעקב אורלנד, אני נושא עמי)**

**בְּאֶהְבְּתֵנוּ גּוֹף הַפֶּה מְקוֹם, וּבְזָכְרוֹנֵנוּ לֹא תִעַז לְנֶשֶׁם. מָה
שֶׁלֹא עָשִׂינוּ, לִילָה מִתְאַדָּה, מָה שֶׁלֹא הֵיִינוּ הוּא עֲכָשׁוּ שְׂדָה
(יהודה עמיחי, באהבתנו)**

**בְּחִשְׁכָה אֲנִי נֹצֵב מוֹל כּוֹכְבֵיָהּ, וְעַם אֹר רֹאשׁוֹן אֲנִי שׁוֹב
אַהֲיָה לָהּ צֵל (אריק לביא, בבוסתנים)**

**בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל רִגַע תִּזְכְּרוּ אוֹתִי, כִּי נִלְחַמְתִּי וְגַם נִפְלַתִּי
בְּעַד מוֹלְדֹתִי (אבא חושי, בגליל בתל חי)**

**בְּכָל מְקוֹם יֵשׁ תְּהוֹם לְאֲמִיּוֹתַי, וְצֵל לְעֵינַי, וּמַעֲזֵן
שְׁקִירֹתוֹ נִגְרָת. בְּכָל עֲרֵבִית יֵשׁ קֶזֶז לְסוֹעָרִים, וְעַז
לְעֲרִירִים, וְסִלַע לְשׁוֹכְבִים בְּסוֹף הַדֶּרֶךְ (נתן יונתן, בכל מקום)**

**בּוֹא וְאַשֶׁק לָהּ, בְּנֵי הָאָדָם, עִם יָרֵק שְׂדוֹת, שְׁמִים שֶׁל אֹר.
גּוֹפָה לֹא רְחֵץ עוֹד מִחֻלְאָה וְדָם, אֶף לְבָהּ מְפָרֶס, מְזֻכָּה
וְטָהוֹר (ש. שלום, בוא ואשק לך)**

בְּגִנֵי נִטְעֹתֶיהָ, בְּגִנֵי הַמְצֻנֵעַ – בְּלִבִּי. הַשְׁתַּרְגּוּ פְּאֵרוֹתֶיהָ,
וְעִמְקוֹ שְׁרָשִׁיףָּ בִּי (רחל, בגני נטעתיך)

בְּטָרִם הַשְּׁעָר יִסְגֶּר, בְּטָרִם כָּל הָאָמּוֹר יֵאָמֵר, בְּטָרִם אֶהְיֶה
אֲחֵר. בְּטָרִם הַחֶק יִכְנָס לְתִקְפוֹ, בְּטָרִם אֱלֹהִים יִסְגֵּר אֶת
כְּפוֹ, בְּטָרִם גִּלְגָּל מִפֶּה (יהודה עמיחי, בטרם)

בֵּין שְׁלֹשׁ וּבֵין אַרְבַּע בּוֹעֲרִים פְּנִסִים, אֵין מָקוֹם שְׁנוּכַל בּוֹ
אֶת רֵאשֵׁנו לְשֵׁים (נתן אלתרמן, ילדי הפקר)

בְּשֻׁדָּה יֶרֶק, עַל גְּבֻעָה תְלוּלָה, בְּמָקוֹם רְחוּק, סוּף דְּרָךְ לֹא
סְלוּלָה. בְּשֻׁדָּה יֶרֶק, עַל גְּבֻעָה תְלוּלָה, אֶהְבֵּת חַיִּי לְפַל עוֹד
עֲלוּלָה (מאיר אריאל, בשדה ירוק)

בּוֹא נֶעוּף רְחוּק. אַתָּה תִּהְיֶה לִי כְּנַפִּים אֶל חִבּוּר דְּמִיוֹנִי,
שְׁהִיָּה עַד עֶכְשָׁו בְּלִתִּי אֶפְשָׁרִי (יהודה פוליקר, הצל ואני)

בֵּין בְּרוּשִׁים עוֹלָה יֶרֶחַ, הַסֵּתֶכְלִי, כָּל כֹּהֵן שְׁקוּף הַלְיָלָה.
בְּמֶרְחַק שָׂדוֹת יִנְשׁוּף צוּרְחַ, וְאַחֲרָיו יִלְלֵת הַתָּן (יעקב שבתאי,
לפנות ערב)

בֵּין עֲצֵי הַפְּרָדִס הַיּוֹם שׁוֹקֵעַ, בְּעֲלֵי הַגְּפָנִים הַצֵּל נוֹגֵעַ,
בְּחֶרֶשֶׁת הָאֶקְלִיפְטוֹס כְּבָר הַחֻשָּׁף מִתְחַבֵּא (יעקב שבתאי, לפנות
ערב)

בָּאתְּ אֵלַי אֶת עֵינַי לְפָקַח, וְגוֹפָךְ לִי מִבֶּט וְחִלּוֹן וְרֵאִי. בָּאתְּ
כְּלִילָה הִבָּא אֶל הָאוֹחַ, לְהִרְאוֹת לוֹ בַּחֻשָּׁף אֶת כָּל הַדְּבָרִים
(לאה גולדברג, סליחות)

בְּקָרָה וְעָרַב לָהּ וְעָלְיָהּ, לָהּ וְעָלְיָהּ שָׁרוּ שִׁירֵי (רחל, זמר)

בֵּין קִירוֹת גְּבוּהִים צָנָה שֶׁל סְתִיו, בֵּין עֲנָפֵי הַתּוֹת צָנָה שֶׁל סְתִיו, רַק אָבִי לְכָאן אֵינְנוּ שָׁב, רַק אָבִי לֹא שָׁב עִם רֵדַת יוֹם (יעקב שבתאי, עם רדת יום)

בְּמָקוֹם בּוֹ עֲמַדַּת נִשְׂאָר רַק אֲוִיר, בְּלִי חֲמָצוֹן. וְאֲנִי עוֹמֵד נֶאֱחָז בְּאֲוִיר, נֶאֱחָז בְּאֲוִיר וְאֶתְ אֵינָהּ (חנה גולדברג, נאחז באויר)

גַּם אִם נִחַפֵּשׁ בְּכָל נֶמֶל קָטָן, וּבַיָּם נִפְלִיג כָּל הַשָּׁנָה, בְּתוֹךְ
יָם סוֹעֵר רַק שְׁנֵינוּ נִשְׁאָר, כִּי לֹא־הָבָה אֵין מְדִינָה (יהונתן גפן,
אין מדינה לאהבה)

גִּשְׁם בְּעֵתוֹ, כַּמָּה עֲצָב בָּא אִתּוֹ. הַכֹּל עֲצָר, הַכֹּל עָמַד, רַק
הַגִּשְׁם בָּא לוֹ בְּזָמַן. לוֹ לֹא אֶכְפֵּת שְׁבִלֵי לוֹת שָׁם קָר מְאֹד,
שְׁבַח לֹת קִשָּׁה לְבָכוֹת, שְׁאֵין עַל מִי לְהִתְרַפֵּק, כְּשֶׁבַח וְיָץ
הַגִּשְׁם דּוֹפֵק (תלמה אליגון-רוז, גשם בעתו)

גַּם לְתַפְלוֹת - תְּפַרַּחַת וְשִׁלְכָת. וַיּוֹם אַחֲרוֹן שְׁמַט אֶת כָּל
כְּתָרָיו. כָּל הַשְּׁתִּיקוֹת חָזְרוּ הַיּוֹם אֵלַיָּה, כְּשׁוֹב יוֹנָה בָּאֵין
עַל־הַטָּרֶף (אברהם שלונסקי, יום אחרון)

גַּם כִּי אֲנֹרֵשׁ וְאֶהְלֶה שְׁחוֹחַ, וְהָיָה הַלֵּב לְמִשׁוֹאוֹת זָרִים -
הָאוֹכֵל לְבָגֵד בָּהּ, הָאוֹכֵל לְשִׁכְחַ חֶסֶד נְעוּרִים? (רחל, כנרת)

דְּמַעוֹת שֶׁל מְלֹאכִים. מִדּוּעַ הֵם בּוֹכִים הַמְּלֹאכִים? אוּלַי
בְּגִלּוֹל שָׁזָה לֹא קָל לֵהִיּוֹת מְלֹאֵךְ, בְּעוֹלָם עָצוּב כָּל כֶּה (הו'
מינסטר, דמעות של מלאכים)

דְּבָרִים פְּשׁוּטִים כְּמוֹ אֶהְבֶּה, בְּתוֹךְ הַנִּפְשׁ נְחַבְּאִים (תרצה
אתר, אהבה יומיומית)

דוּגִית נוֹסַעַת, מְפַרְשֶׂיהָ שָׁנִים, וּמְלַחֶיהָ נִרְדְּמוּ כָּלָם. אִם לֹא
יַעֲזֹרוּ כָּל מְלַחֶיהָ - אֵיכָה תִּגְיַע הַדּוּגִית לְחוּף? (נתן יונתן,
דוגית נוסעת)

דָּרָךְ רְחוּקָה, וּבִסּוּפָה אֶתָּה נֹצֵב. אָבוֹא אֵלֶיךָ חָרֵשׁ, כְּרוּחַ
עָרֵב, נִלְךָ אֶתָּה עַד תֵּם יַחְדָּו (תלמה אליגון-רוז, דרך ארוכה)

דָּבָר רַק אֶחָד אֵל תִּשְׁאַל: אֵל תֹּאמֶר לִי אוֹתָךְ לְשִׁכַח. כִּי אֵת
זֹאת אֶהוּבִי לֹא אוּכַל, בְּשִׁבִיל זֶה לֹא יִהְיֶה לִי כֹחַ (נתן אלטרמן,
זמר שלוש התשובות)

[יְהִי] דְּוִמְיָה סָבִיב. וְהִיָּה אִם אֶתָּה מְקַשֵּׁיב, אוּלַי, אוּלַי, אוּלַי,
אֶתָּה בָּא וְהוֹלֵךְ אֵלַי (שלום חנוך, שיר ללא שם)

דָּרָךְ אֶרְכָּה, וְאֲנִי צְפוּר תְּלוּיָה עַל בֶּד. הוֹשֵׁט יָדְךָ לִי, קְרֵא
לִי, כִּי בְּשָׁמַיִם כָּל הַשִּׁיר שְׁלִי אֲבַד (תלמה אליגון-רוז, דרך ארוכה)

הַמַּלְיִם שְׁלִי שְׁבִירוֹת הֵן, וְכַפּוֹת יְדֵי קַטְנוֹת הֵן, אֵךְ הֵן לְצַדִּיקָה
(רחל שפירא, אדבר אתך)

הָאֲהָבָה שְׁלִי, הָעֲצוּבָה שְׁלִי, הִיא נִגְמָרָה לְעוֹלָם. וְהַדְמָעָה
שְׁלִי, הַחֲמִימָה שְׁלִי, הִיא יְקָרָה מְכֻלָּן (עמוס קינן, אהבה ראשונה)

הִיא בְּלִבִּי עֲכָשׁוּ, בְּתוֹךְ לִבִּי, כְּמוֹ הַרְבֵּה צְלָלִים, כְּמוֹ הַרְבֵּה
שְׁבִילִים, כְּמוֹ עֶשֶׂן. הִיא רַק שְׁלִי עֲכָשׁוּ, הִיא בְּחֻבִּי, כְּנוֹף
הַרְבֵּה עָלִים, כְּמִי נִהָר כְּחָלִים, עֲכָשׁוּ הִיא כְּאֵן (תרצה אתר,
פתאום עכשו פתאום היום)

הִיָּה הִזְיָה לִי רַע, אֶת שִׁיר הַמַּעְלוֹת הָאֵם אֶתָּה שׁוֹמֵעַ? אֲשִׁיר
עַד יוֹם מוֹתִי, נוֹשֵׂאת אֶת תְּפִלָּתִי, הַמִּנְגִּינָה (יענקלה רוטבליט,
אחרי עשרים שנה)

הוּ יָלַד, הוּ יָלַד, אֲנִי חוֹשֵׁב עָלֶיךָ וְכִבֵּר עוֹלָה בִּי אִמָּהוֹת
גְּבֻרִית (עלי מוהר, אם ייוולד לי ילד)

הוא אַחַר לְקַטֵּף אֶת רְמוֹנֵי אֲהַבְתָּהּ, גְּבִיעֵי שְׁפָתֶיהָ הוּא עוֹד
לֹא שָׁתָה, פְּתֹאֹם הַקִּיץ תָּם, אֵךְ לֹא יָתֵם סִפּוֹר אֲהַבְתָּם (נתן
יונתן, שיר אהבה ישן)

הַנְּצַח הוּא רַק אֶפֶר וְאַבְקָה (יעקב גלעד, אפר ואבק)

הַנְּסִיךְ הַקָּטָן מְפִלּוּגָה ב' לֹא יִרְאֶה עוֹד כְּבִשָּׂה שְׁאוּכָלֶת
פָּרַח. וְכָל שׁוֹשְׁנָיו הֵן קוֹצִים כְּעֵת, וְלִבּוֹ הַקָּטָן קָפָא כְּקָרַח
(יהונתן גפן, הנסיך הקטן)

הָאֲמָנָם, הָאֲמָנָם עוֹד יְבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהּ וּבְחֶסֶד, וְתִלְכִי
בְשֹׁדָה, וְתִלְכִי בּוֹ כְּהִלְךְ הַתָּם (לאה גולדברג, את תלכי בשדה)

הַכֹּל עָבַר כָּל כֶּף מֵהָר, וּקְצֵת קִשָּׁה לְהִזְכֵּר, אִיךָ פָּעַם זֶה
הָיָה פְּשׁוּט, לְשִׁיר לְחַיּוֹת וְלֹא לְמוֹת (יהונתן גפן, אתם זוכרים את
השירים)

הַנְּהָ, הַסּוֹף קָרוֹב, הַזְּמַן חוֹלֵף לוֹ עִם הָרוּחַ. רַעֲי, לְכֶם
אוֹמֵר, בְּלִי בּוֹשָׁה - הַכֹּל פְּתוּחַ. חַיִּי הָיוּ יָפִים, מְדַבְּרִיּוֹת
רְבוֹת עֲבָרָתַי. אָבֵל, בְּדַרְכֵי שְׁלִי, תִּמְיֵד הַלְכָתַי! (אריק לביא,
בדרכי שלי)

הַגְּבָרִים בּוֹכִים בְּלִילָה, לֹא נִשְׁמָע קוֹלָם. הַגְּבָרִים בּוֹכִים
בְּלִילָה, בְּכִי נֶעְלָם. הַגְּבָרִים בּוֹכִים בְּלִילָה, אִין מָה לְהַסְתִּיר:
מִי אֲשֶׁר שָׁלַם בְּיָקָר, אִין גַּם לוֹ מְחִיר (אלון אבידר, הגברים בוכים
בלילה)

הוּא הָיָה נֶעַר חֲמֵד, הוּא הָיָה מְתַלְתֵּל, הוּא הָיָה מְשַׁחֵק
כְּדוֹר רְגֵל וְסֵל. אָבֵל כְּשֶׁאֲמָרוּ לוֹ לְצִאת הוּא יָצָא. וְעַכְשָׁנוּ,
הוּא הָיָה, הוּא הָיָה... (יחיאל מוהר, הוא היה)

הוּי, הוּי, אֶרֶץ חֲמֵד־לֵב: הַשְּׁמִיר, הַשִּׁית, בִּיר סוּד יְתוּם
בְּגֵב. בְּשָׂמִים עֵיט (שאול טשרניחובסקי, הוי ארצי מולדתי)

הֵם לֹא הִשְׁאִירוּ לִי דָבָר, לֹא אֲנָחוֹת וְגַם לֹא פְּרָחִים. הֵם
לֹא הִשְׁאִירוּ לִי דָבָר, מְלֶכֶד אַחִים וְחֻבְרִים (יורם טהרלב, היה
לי חבר)

הַכּוֹכְבִים רָמוּ אוֹתִי, הָיָה חֲלוּם – אֵךְ גַּם הוּא עָבָר; עֲתָה אֵין
לִי כְלוּם בְּעוֹלָם – אֵין לִי דְבָר (ח"נ ביאליק, הכניסיני)

הַלְוֹאֵי שְׂלֵא נִכְאָב וְאִישׁ אַחִיו יֵאָהֵב, הַלְוֹאֵי וְיִפְתָּחוּ שׁוּב
שְׁעָרֵי גֶן עֵדֶן (אהוד מנור, הלוואי)

הַמְקוּם הַכִּי נִמְוָה בְּלֵב, הוּא תְמִיד הַכִּי גְבוּוֹה (נתן זך, המקום
הכִּי נִמְוָה בְּלֵב)

הֵן אֶפְשָׁר, הֵן אֶפְשָׁר, שְׁיִהְיֶה זֶה פְּשׁוּט כְּבָר מְחָר (חיים חפר,
הן אפשר)

הַנְּנִי כָּאן, כְּמוֹ צְפוּרִים חָגוֹת; הַנְּנִי כָּאן, מְבִיט מִן הַגְּגוֹת;
הַנְּנִי כָּאן, כְּמוֹ אֶבֶן בְּגֵדֵר, כְּמוֹ סֶלַע, כְּמוֹ בָּאֵר. אֲנִי הָאִישׁ
אֲשֶׁר תְּמִיד חוֹזֵר, חוֹזֵר (חיים חפר, הנני כאן)

הָיוּ שְׁלוֹם בֵּינֵתִים, אַחִים שְׁלִי; מְחָר יָאִיר הַשַּׁחַר לָכֶם וְלִי;
עֲכָשׁוּ קְטִיפָה שְׁחוּרָה נִפְרָשֶׁת עַל הָעִיר, עֲכָשׁוּ אֶפְשָׁר שְׁלוֹם
לוֹמֵר וְלִהְפָּרֵד בְּשִׁיר (נעמי שמר, שיר סיום)

הַלֵּב שְׁלִי מְרִים יָדַיִם, כְּבָר מוֹעֵד, לֹא עוֹמֵד עַל הַרְגָלַיִם.
שְׁבָר כְּלִי שְׁאִין בּוֹ כְּבָר מָה, וְהַשְּׁמַיִם הֵם לִי חוּמָה. אֵיךְ
אֶעֱבֹר בְּתוֹךְ הַיָּם בְּיַבְשָׁה (ישי ריבו, הלב שלי)

הַכֵּל יִהְיֶה עוֹד טוֹב יוֹתֵר וְדַאי, אֲבָל בֵּינֵתִים אֶפְשָׁר לְבִכּוֹת
לֹא סִבָּה, אֶפְשָׁר גַּם לְשִׁיר (לאה נאור, חיוכים)

הַיְרוּק הַיּוֹם יְרוּק מְאֹד. וְהָאֶפֶס הַיּוֹם אֶפֶס מְאֹד. וְקִצְתַּת
שְׁחֹר, וְאֵין לוֹכֵן בְּעֵיר (לאה גולדברג, למחרת)

הַבְּטַחְתֶּם יוֹנָה, עָלָה שֶׁל זַיִת, הַבְּטַחְתֶּם שְׁלוֹם בְּבֵית.

הַבְּטַחְתֶּם אָבִיב וּפְרִיחוֹת, הַבְּטַחְתֶּם לְקַיִם הַבְּטַחוֹת (שמוליק
הספרי, חורף 73)

הַנֶּעַר הָזֶה - עֶכְשָׁו הוּא מְלֹאךָ. לֹא עוֹד יְבָרְכוּהוּ, לֹא עוֹד
יְבָרְךָ. אֱלֹהִים, אֱלֹהִים, אֱלֹהִים לֹא אַךְ בְּרַכְתָּ לּוֹ - חַיִּים (רחל
שפירא, מה אברך)

הַלֵּב נִצְבֵּט וּבִגְרוֹן מִחֻנֵּק, וְהַדְּמָעוֹת יוֹרְדוֹת לָהֶן כְּמוֹ גֶשֶׁם.
וְלֹא רוֹאִים דְּבַר מְרֵב אֶבֶק, וּמִי יוֹדֵעַ אֵיךְ בְּכֻלָּל לְגִשְׁתָּ. כָּל כֶּךָ
קִשָּׁה לְכַתֵּב דְּמָעוֹת, קִשָּׁה לְשִׂאת אֶת הַדְּמָמָה. כָּל כֶּךָ קִשָּׁה
לְשִׁיר דְּמָעוֹת, וּמִי תִגְנֹנֵנִי נְחֻמָּה (אילן גולדהירש, קשה לכתוב דמעות)

הָאֵם אַתָּה מְשִׁיב, הָאֵם אַתָּה עוֹנָה לִּי? אוּלַי בְּאַזְנֵךְ הוֹלְמִים
גַּם שְׂאוּנִי. אוּלַי אַתָּה מְקַשֵּׁיב, אוּלַי אַתָּה דוֹמָה לִּי, הֵן בְּפִנְיֵךְ
מִשְׁתַּקְפִּים פְּתָאוּם פְּנִי (רחל שפירא, שיר של יום חולין)

הוּ, אֱלֹהִים תַּעֲשֶׂה שְׁיָבוֹא, מְחַכֶּה בַּיּוֹם וּבְלִילָהּ. לֹא, אֵין
לִי כַחַּ שְׁעוֹד יוֹם יְבוֹא. שׁוֹשְׁנִים עֲצוּבוֹת, וְהוּא לֹא פֶה (עידן
רייכל, שושנים עצובות)

הַתְּשַׁמַּע קוֹלִי, רְחוּקֵי שְׁלִי, הַתְּשַׁמַּע קוֹלִי, בְּאֲשֶׁר הִנֵּךְ (רחל,
זמר נוגה)

וְאֵת אֵיָהּ בְּכָלֵל, אֵיָהּ אֵיָהּ? אֵיָהּ קוֹרָא בְּשֵׁמָהּ, אֵיָהּ רַק מְצַפֶּה
לְתִשׁוּבָתָהּ. אִם תִּשְׁמָעֵי אוֹתִי, וְאֵת שִׁירִי, הַמִּתְפָּרֵץ כִּיָּם,
צוּעַק אֶל הָעוֹלָם, אִם תִּשְׁמָעֵי... (תרצה אתר, פתאום עכשיו פתאום
היום)

וְאֵן אַתָּה בָּא בְּחֵלוֹם, וְאֵיָהּ אֵן כְּמַעַט קְרוּבָה. בְּמָקוֹם אֲשֶׁר
אֵין בּוֹ מָקוֹם, הֵייתִי יְכוּלָה לְהִיּוֹת אַתָּה (נתן זך, אין לי)

וּבְלִילוֹת שְׁשִׁי, כְּשֶׁרוּחַ חֲרִישֵׁי בְּצִמְרוֹת שְׁחֹרוֹת עוֹבֵר, אֵן
אֵיָהּ אוֹתָהּ זֹכֵר (נעמי שמר, שנינו מאותו הכפר)

וּפְשוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמִתָּר בָּם לְנִגּוּעַ, וּמִתָּר לְאַהֲבָה,
וּמִתָּר וּמִתָּר לְאַהֲבָה (לאה גולדברג, את תלכי בשדה)

וְיָד סְמוּיָה כְּמוֹ אוֹסְפֶת אֶת כָּל הַמְּכֹאֲבִים, אֵף מְשֹׁאֵלָה לֹא
מִתְעַיֶּפֶת לְרֹאוֹת זְמַנִּים טוֹבִים, לְמִצּוֹא שְׂמִיחָה בְּסוֹף הַעֲצָב,
לְחִיּוֹת בֵּין אוֹהֲבִים, אִם קְרוּבָה אַתָּה, שְׁעַת הַחֶסֶד, הַכְּנָסִי
לְכָאן וּשְׁבִי (רחל שפירא, דרישת שלום)

וְאֵן אֲדַע – לְקֵרֵב יֵשׁ טַעַם, אֵף כִּי הַמְּחִיר יָקָר מְאֹד. כִּדִּי
שְׁיוֹם יָבוֹא אֵי פַעַם, נוֹכַל לְנָשֵׁם פֶּה וּלְחִיּוֹת! (רפאל קלצ'קין,
האמיני יום יבוא)

וְאוּלַי לֹא הָיוּ הַדְּבָרִים מֵעוֹלָם, אוּלַי (רחל, ואולי)

וְאוּלַי מִרְחוֹק יֵשׁ סְכוּי אֶחָד לְמִילִיוֹן, וְאוּלַי מִרְחוֹק אֵיָהּ
אֲשֶׁר מִתְגַּנֵּב אֶל הַחֲלוֹן (יעקב גלעד, חלון לים התיכון)

וְהִהָרִים עוֹד בּוֹעֲרִים בְּאֵשׁ זְרִיחוֹת, וּבֵין עַרְבִים עוֹד נוֹשְׁבֶת
רוּחַ יָם. אֶלֶף פְּרָחִים עוֹד מְשַׁמְחִים כָּל לֵב בְּשִׁלְל פְּרִיחוֹת.
מִי שֶׁהִלֵּךְ הוּא לֹא יֵרָאֶה זֹאת לְעוֹלָם (דידי מנוסי, מי שחלם)

וְעוֹד לֹא אִמְרָתִי הַכֹּל, וְעוֹד יֵשׁ לִי מָה לֹאמֵר (נתן זך, ועוד לא
אמרתי הכל)

וְהָאָדָם, וְהָאָדָם הוּא לְפַעְמִים גַּם כֵּן יָכוֹל לְהִשָּׂאֵר נְטוּשׁ
וּבְלֵי כּוֹחוֹת, מִמָּשׁ כְּמוֹ חוֹף (נתן יונתן, חופים)

וְיִהְיֶה טוֹב, יִהְיֶה טוֹב, כֵּן. לְפַעְמִים אֲנִי נִשְׁבֵּר (יהונתן גפן,
יהיה טוב)

וְרַק בְּגִלְלִי הוּא הָאָבָא שְׁלִי - כִּי הִבְטִיחַ הוּא לִי שֶׁהוּא רַק
שְׁלִי (תלמה אליגון-רוז, אבא שלי)

וְרַק אֲנִי מֵרַב אֶהְבֶּה שׁוֹתֵק (יוסי בנאי, מרוב אהבה)

וְרַק אַתָּה יָכוֹל לְהַפֵּךְ מְסַפְּדֵי לְמַחּוֹל, לְזֹכֶה אֶת הַחֹל, לְרִכֵּה
בִּי הַכֹּל. וְרַק אַתָּה מִבֵּין אֵיךְ לְגַשֵּׁת לְלֵב שְׁלִי, מִשְׁכָּה כָּל
כָּאֵב שְׁבִי, מִרְפָּא אֶת הַלֵּב (ישי ריבו, הלב שלי)

זֶה הַקִּיץ הָאֲחֵרֹן שְׁלִי אִתְּכֶם, עִם הַגִּשְׁמִים הָרֵאשׁוֹן אֲנִי אֶעֱלֶם
(מקס גת-מור, הקיץ האחרון)

זֶה לֹא אוֹתוֹ הָעֵמֶק, זֶה לֹא אוֹתוֹ הַבַּיִת, אֲתֶם אֵינְכֶם וְלֹא
תִּזְכְּלוּ לָשׁוּב (דורית צמרת, החיטה צומחת שוב)

זֶה מִכְּבָר אֵין אִישׁ מְחַכֶּה לִי שֵׁם. וְאִם אֵין יָם, הֲרִי אֵין גַּם
סְפִינָה. הַדְּרֹךְ קֹצֵרָה. הַחוּג צוֹמָצִם. וּבִכֵּן מָה? (לאה גולדברג,
זה מכבר)

זְרַעֵי קִיץ נִשְׂאִים בְּרוּחַ - מְעִירִים זְכָרוֹנוֹת, מְעוֹרְרִים
עֲרֻגוֹנוֹת (מאיר אריאל, זרעי קיץ)

זֶה עֲצוּב הַרְבֵּה, כְּשִׁמְלוּיִם לָךְ אֶת הַבֵּן (אלון אולארצ'יק, ילד
מזדקן)

זֶה שִׁיר-דְּחִי, זֶה שִׁיר-בְּכִי, שְׁשָׁרִים כָּלָם. כֶּה זוֹלָג לוֹ עַל
הַלְּחִי עֲצָב הָעוֹלָם (יעקב אורלנד, מיהו המילל ברוח)

חֲכוּ נָא עוֹד רָגַע, חֲכוּ נָא בְּשֶׁקֶט, חֲכוּ בְּזִהְיוֹת, הַמָּסָה יוֹרֵד.
הַלֵּילָה אֵינָנו רַק חֲשֵׁה עַל דְּרָה, לַפְעָמִים הוּא שִׁירִים וְנִגּוֹן
וְהֵד (תרצה אתר, הלילה הוא שירים)

חֲזוּהָ לָךְ בְּרַח, חֲזוּהָ לָךְ בְּרַח, הַלֵּילָה הוּא אָפֵל כָּל כָּף
(יענקלה רוטבליט, חווה לך ברח)

חֹפִים הֵם לַפְעָמִים גְּעֻגוּעִים לְנַחַל. רְאִיתִי פַעַם חוֹף שְׁנַחַל
עִזְבוּ, עִם לֵב שָׁבוּר שֶׁל חוֹל וְאַבָּן (נתן יונתן, חופים)

חֲכִיתִי חֲכִיתִי, בְּכִיתִי בְּכִיתִי, וּמִי לֹא בָּא (מרים ילן-שטקליס,
מיכאל)

[ו]חֲלָפָה לָהּ עוֹד שְׁנָה, שׁוּם דְּבַר לֹא הִשְׁתַּנָּה: זֹאת אֹתָהּ
הַמְּנַגֵּינָה וְהַמְּלִים. אֲבָל הַלֵּב - הוּא רוֹצֵה הַרְבֵּה יוֹתֵר, מְסַפֵּר
סְפוּר אַחֵר, וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר שֶׁהִלְכַתְּ לִי חֵבֵר (אריק איינשטיין, הוא
חזר בתשובה)

טוב, ליל מנוחה וחלום. כָּבֵר מְאֹדָה, וּמְחַר נְקוּם וְנִרְאָה אֵיךְ
שְׁמַגִּיעַ הַיּוֹם בְּסוֹף כָּל לַיְלָה. טוב, חֲשֵׁה נָפֶל עַל הַרְחוּב. רק
הִרְחַ מְשֹׁאֵיר אֶת אֹרוֹ הַצֶּהָב (יהונתן גפן, לילה טוב)

טוב לְשׁוֹט, תְּרַמֵּיל עַל שְׁכָם, אֵי בְּלִי אֵן הַרְחַק לְנִדָּד (אהרו
אשמן, ציוניוני הדרך)

טוב שְׁאֵת לְבַנּוּ עוֹד יֵדָה לּוֹכְדָת, אֵל תְּרַחֲמִיהוּ בְּעֵיפּוֹ לְרוּץ.
אֵל תַּנְיַחִי לוֹ שִׁיאֲפִיל כְּחֹדֶר, בְּלִי הַכּוֹכְבִים שֶׁנִּשְׁאַרוּ בְּחוּץ
(נתן אלטרמן, פגישה לאין קץ)

טָנָא מְלֵא כּוֹכְבִים, רִיחַ דְּשָׂאִים דּוֹכְבִים. הִנֵּה פְּעֻמֵּי
קְרָבִים, הִרְעִידוּ רַבּוּא רְבִיבִים. עָמוֹק, עָמוֹק בְּטַל, פּוֹעֵם
לְבָבִי (לאה גולדברג, טנא מלא כוכבים)

טִיפ טִיפָה, לְאֵן נוֹשְׁרַת הַקְּלָפָה וּמִסְתַּלְקַת אֶל הָאוֹקֵינוֹס
הַגָּדוֹל (אהוד בנאי, טיפ טיפה)

יָם שֶׁל גַּעגּוּעַ, יָם שֶׁל עֶצֶב וּתְחִנָּה (אהוד מנור, ים של געגוע)

יֵשׁ עֲרָמָה שֶׁל חֶבְרָה עַל הַדִּישָׁא. אָנִי דְּבָרִים כְּאֵלֶּה מִחֶבֶב
(מאיר אריאל, אגדת דשא)

יֵשׁ בִּי כַחַ, יֵשׁ בִּי כַחַ, אֵל תְּחוּס עָלַי. אֵל תִּפְרִיעַ לְקוֹצִים
שֶׁלָּךְ לְשָׂרוּט אֶת רַגְלִי (רחל שפירא, אדבר אתך)

יָם שֶׁל דְּמָעוֹת בְּשֵׁתִי עֵינַי, לְבִי זוֹעֵק שׁוֹבָה אֵלַי. קוֹלִי שׁוֹבֵר
אֶת הַדְּמָמָה. הֵתְשָׁמַע, הֵתְשָׁמַע (זמירה חן, ים של דמעות)

יָפָה שְׁלִי, אֶתְּ יְחִידָה וּמְכוּשָׁפָה שְׁלִי, מְאוּר הַשְּׁחַר עַד לְבוֹא
לִילִי, אוֹהֵב אוֹתָךְ, אוֹהֵב עַדִּין (נעמי שמר, אהבה בת עשרים)

יּוֹם בָּא וְהוֹלֵךְ לוֹ, מַעֲשֵׂה יוֹם בְּיוֹמוֹ. וְרַק אֶתָּה יוֹדֵעַ: שׁוּם
דְּבָר לֹא יָשׁוּב, שׁוּם דְּבָר, שׁוּם דְּבָר לֹא יָשׁוּב עוֹד לְמִקְוֵמוֹ
(יענקלה רוטבליט, יום רודף יום)

יֵשׁ וְדָאֵי בְּמִקּוּם גִּסְתָּר תְּשׁוּבָה לְכָל דְּבָר. אֲזַ לְמָה דְּוִקָא לִי
נִגְמַר הַכֵּל לְפָנַי שֶׁהִתְחִיל (דני רובס, מכתב קטן)

יְהִלְלוּ, יְהִלְלוּ מְלֹאכִים, וְלֹא תֵאבֹד דְּרַכְּךָ בְּזִהַר וּבְחִשְׁכָּה.
יְהִלְלוּ, יְהִלְלוּ מְלֹאכִים, שְׂמֵחוֹת קִטְנוֹת יֵאִירוּ כְּנִצְנוֹץ
הַכּוֹכָבִים (מיכה שטרית, שמחות קטנות)

יֵשׁ אֵי-שָׁם, מִיִּשְׁהוּ חוֹשֵׁב עָלֶיךָ, מִיִּשְׁהוּ רוֹצֵה אוֹתָךְ נוֹרָא,
יֵשׁ אֵי-שָׁם (ענת גוב, יש אי שם)

**כְּשֵׁאתָה חִזּוֹר מִצָּעֵר, מִתְחַפֵּר בְּשִׁתְיִקְתָּהּ, תֵּן לִי לְדַבֵּר אֵלַיָּהּ,
וְלִלְכֹת בֵּין צְלָלַיָּהּ, לְהִיּוֹת אִתָּהּ (רחל שפירא, אדבר אתך)**

**כְּשֵׁאֲרָאָהּ, או כְּשֵׁתֵאֲמַר לִי חֶרֶשׁ, חֶרִישִׁי, כִּי מִתִּיָּךְ
מִתְקַבְּצִים, גַּם אֲנִי אֲרַכִּין אֶת רֵאשִׁי (רחל שפירא, אדבר אתך)**

**כְּשֶׁהֵלֵב בּוֹכָה רַק אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ, הַכָּאֵב עוֹלָה מִתּוֹךְ הַנְּשָׁמָה
(יוסי גיספן, כשהלב בוכה)**

**כְּשִׁנְתִּי לָהּ שְׁעָה, לִי נָתַתְּ אֶת חַיִּיהָ. כְּשִׁנְתִּי לָהּ דְּמָעָה,
אֶת נָתַתְּ לִי חַיּוּהָ. וְשָׁכַחְתִּי אֶת יָמַי לְפָנֶיהָ, לְפָנַי (אהוד מנור,
אח מילת מפתח)**

**כְּכָר כָּלוּ הַדְּמָעוֹת, כְּכָר כָּלוּ הַקְּצִים – וְלֹא הִקְיִץ הַקִּץ עַל-
יְגוֹנֵי (ח"נ ביאליק, אל הציפור)**

**כִּי עוֹד נִפְשֵׁי דְרִזּוֹר שׁוֹאֲפֹת, לֹא מְכַרְתִּיהָ לְעֵגֶל-פֶּזוּ, כִּי עוֹד
אֲאָמִין גַּם בְּאָדָם, גַּם בְּרוּחוֹ, רוּחַ עֶז (שׂאול טשרניחובסקי, אני
מאמין)**

**כַּמָּה שְׂאֲנֵי אוֹהֵב אוֹתָךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לָמָּה זֶה אֲנִי עֶצוּב כָּל
כֶּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (אריק איינשטיין, ארץ ישראל)**

**כְּמוֹ קוֹסִם שְׁשׁוּלָף שָׁפֹן, כְּמוֹ מְלָצָר שְׁעוֹרָה שְׁלֶחֶן, אוֹהֵב
אוֹתָךְ, אוֹהֵב אוֹתָךְ, אוֹהֵב אוֹתָךְ (מיכה שטרית, בגללך)**

כְּאֵן מוֹל שְׁתֵּי עֵינַי עוֹבְרִים חַיִּיהָ וְחַיִּי (דודו ברק, חייד וחיי)

כַּפֶּת כּוֹכַב הָאֵירִי לִי פָּנֶיךָ, אֲשׁוּט אֵלֶיךָ בְּמִפְרֵשׁ גַּעְגּוּעִים
(אסתר ניצב, בלילה על הדשא)

**כִּמָּה שָׁנִים נִצְטַרְךָ עוֹד לְמוֹת לְפָנַי שֶׁנִּלְמַד אִיךָ לְחַיּוֹת?
וְכִמָּה נִמְשִׁיךְ לְחַכּוֹת לְשָׁלוֹם עִם זֵית וְשֵׁתַי הַרְבּוֹת? וְכִמָּה
עֲצִים יְרוּקִים שֶׁרָפוּ בְּגִלְל מְלַחְמוֹת וְכָבוֹד? אִין לִי תְּשׁוּבוֹת,
וְכָל הַתְּקוּוֹת הֶלְכוּ לְהֵן לְכָל הַרוּחֹת (בוב דילן, תרגום: יהונתן
גפן, התשובה נישאת ברוח)**

**כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה: כְּמוֹ הָאָדָם גַּם הָעֵץ צוֹמַח, כְּמוֹ הָעֵץ
הָאָדָם נִגְדָע (נתן זך, כי האדם עץ השדה)**

**כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה: כְּמוֹ הָעֵץ הוּא שׂוֹאֵף לְמַעְלָה, כְּמוֹ
הָאָדָם הוּא נִשְׂרָף בְּאֵשׁ (נתן זך, כי האדם עץ השדה)**

**כָּל הַשְּׂתִיקוֹת חֲזְרוּ הַיּוֹם אֵלַיךָ, כְּשׁוֹב יוֹנָה בְּאִין עֲלֵה-טָרְךָ
(אברהם שלונסקי, יום אחרון)**

**כֹּחֵי הוֹלֵךְ וְדַל – הֵיִה נָא טוֹב אֵלַי, הֵיִה נָא טוֹב אֵלַי! (רחל,
כוחי הולך ודל)**

**כְּלָנוּ זְקוּקִים לְחֶסֶד, כְּלָנוּ זְקוּקִים לְמִגַּע (נתן זך, כולנו זקוקים
לחסד)**

**כָּל הַחֲלוּמוֹת אֲשֶׁר חָלַמְנוּ, כָּל הַחֲלוּמוֹת כְּלָם, הֵם יִשְׁאָרוּ
בְּתוֹךְ תּוֹכְנוּ, בְּתוֹכְנוּ לְעוֹלָם. כָּל חֲלוֹם יֵשׁ בּוֹ תְּקוּוּהַ אַחַת,
חַיּוּהַ אַחַד, וְדַמְעָה אַחַת (אריק לביא, כל החלומות)**

כִּי שִׁירֵי הוּא עֲלֵה בְרוּחַ, הַנְּדָף, הַשְּׁכוּחַ. הוּא הָאוֹר הָרָה, הַנִּפְקָח בְּלִילוּתִי. הוּא אֶתְהַ הַהוֹלֵךְ אֵלַי (שלום חנוך, שיר ללא שם)

**כַּמָּה שָׁנִים נִצְטָרָה עוֹד לָמוֹת לִפְנֵי שְׁנַלְמַד אֵיךְ לְחַיּוֹת?
וְכַמָּה נִמְשָׁיָה לְחַכּוֹת לְשָׁלוֹם עִם זֵית וְשִׁתֵּי חֲרָבוֹת? וְכַמָּה
עֲצִים יְרוּקִים יִשָּׂרְפוּ בְּגִלְל מְלַחְמוֹת וְכָבוֹד? אֵינִי לִי תְּשׁוּבוֹת,
וְכָל הַתְּקוּוֹת הֶלְכוּ לְהֵן לְכָל הַרוּחוֹת (בוב דילן, תרגום: יהונתן
גפן, נישא ברוח)**

**כָּל הַכָּחַל לְעֶצֶב, כָּל הָעֵמֶק אֵין קֶצֶה. כָּא לִי בְּזֹאת הַפְּעַם
לִפְלַעַל חֲרָב, לָמוֹת עָלַיָהּ. לָמוֹת, לָמוֹת עָלַיָהּ, לְזִכָּר עָרַב
שֶׁלֹא יִחְזוֹר (מאיר אריאל, ערב כחול עמוק)**

**כְּשֶׁתָּמוֹת, מִשָּׁהוּ מִמָּדָה בִּי יָמוֹת אֶתְהַ. כִּי כָלְנוּ רִקְמָה אָנוּשִׁית
אֶחָת חִיָּה, וְאִם אֶחָד מֵאֶתְנֵנו הוֹלֵךְ מְעַמְנֵנו, מִשָּׁהוּ מִת בְּנו,
וּמִשָּׁהוּ נִשְׂאָר אֶתְו (מוטי המר, רקמה אנושית)**

**כָּל כֶּה קֶשֶׁה לְכַתֵּב דְּמַעוֹת, קֶשֶׁה לְשֹׂאת אֶת הַדְּמָמָה. כָּל
כֶּה קֶשֶׁה לְשִׁיר דְּמַעוֹת, וּמִי יִתְּנֵנוּ נִחְמָה (אילן גולדהירש, קשה
לכתוב דמעוֹת)**

**כָּל מָטוֹס שְׁטָט בְּשָׂמִים, כָּל כּוֹכַב מֵאִיר בְּעֵינַיִם - מִזְכִּיר לִי
אוֹתָהּ (לאה שבת, תמיד יחכו לך)**

**כִּי אֶתְ, מָה שֶׁהֵלֵב שְׁלִי בְּחַר, אַחֲרֵי כָּל מָה שֶׁהוּא עָבַר (קובי
אפללו, מה שהלב שלי בחר)**

לֹא הָיְהִי, לֹא הָיְהִי, סוּס לָבָן, נְסִיכָה בַּיַּעַר. לֹא הָיוּ אַגְדוֹת
מְעוֹלָם הָיְהִי רַק חֵלֶום (חבורת לול, אבשלום)

לֹא אֶשְׁתַּק, כִּי אֶרְצִי שְׁנַתָּה אֶת פְּנִיָּה. לֹא אֲוַתֵּר לָהּ, אֲזַכִּיר
לָהּ וְאֲשִׁיר כָּאֵן בְּאַזְנוֹיָהּ, עַד שְׁתַּפְּקַח אֶת עֵינֶיהָ (אהוד מנור, אין
לי ארץ אחרת)

לֹא שְׂרַתִּי לָהּ אֶרְצִי, וְלֹא פִּאֲרַתִּי שְׂמִי, בַּעֲלִילוֹת גְּבוּרָה
בְּשָׁלָל קֶרְבוֹת. רַק עֵץ יָדֵי נְטֵעוֹ, חוֹפֵי יַרְדֵּן שׁוֹקֵטִים, רַק
שְׁבִיל כְּבִשׁוֹ רַגְלֵי עַל פְּנֵי שְׂדוֹת (רחל, אל ארצֵי)

לָהּ וְעַלְיָהּ, לָהּ וְעַלְיָהּ – זָמַר יְחִיד הוּא לְאֶלְפָה כַּנּוֹר; סַעַר
וְדָמִי, צֶהַל וּבִכָּה, פָּצַע וְצָרִי, אֶפֶל וְאוֹר (רחל, זמר)

לוֹ לְהָשִׁיב נָתַן אֶת מְחוּגֵי הַזְּמַן, אֵיזָה עוֹלָם נִפְלָא הוּא הָיְהִי
בוֹנָה, לוֹ רַק לְהָשִׁיב נָתַן אֶת שְׁחֵלֶף מְזֻמָּן, אֵיךְ הָעוֹלָם אֵז
הָיְהִי מְשֻׁתָּנָה (אהוד מנור, בלדה לשוטר)

לְפַעֲמִים נִשְׁבַּר הַלֵּב, וּכְמוֹ רַעַם בְּיּוֹם בְּהִיר הַחַיִּים מְכִים
אוֹתָהּ כּוֹאֵב, וְאֵין לָהּ אֵיךְ לְהַחְזִיר (יענקלה רוטבליט, יום רודף יום)

לְכָל אִישׁ יֵשׁ שֵׁם שְׁנַתָּן לוֹ אֱלֹהִים, וְנָתַנּוּ לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ.
לְכָל אִישׁ יֵשׁ שֵׁם שְׁנַתָּן לוֹ הַיָּם, וְנָתַן לוֹ מוֹתוֹ (ולדה, לכל איש
יש שם)

לֹא טוֹב הָיְהִי הָאָדָם לְבַדּוֹ, אֲבָל הוּא לְבַדּוֹ בֵּין כַּהּ וְכַהּ (נתן
זר, לבדו)

לִילָה, לִילָה, הָרוּחַ גּוֹבֶרֶת, לִילָה, לִילָה, הוֹמָה הַצְמָרֶת.
לִילָה, לִילָה, רַק אֶת מְחֶכֶה, נוֹמִי, נוֹמִי, הַדֶּרֶךְ רִיקָה (נתן
אלתרמן, לילה לילה)

לְנֶצַח אָחִי אֶזְכּוֹר אוֹתָךְ תָּמִיד, וְנִפְגַּשׁ בְּסוּף, אֶתָּה יוֹדֵעַ
(אביב גפן, לבכות לך)

לְאֵן הֵלֶךְ יְלָדִי, יְלָדִי הַטּוֹב לְאֵן. חֵיל שְׁחוֹר מְכָה חֵיל לְבָן.
לֹא יִחְזוֹר אָבִי, אָבִי לֹא יִחְזוֹר. חֵיל לְבָן מְכָה חֵיל שְׁחוֹר (חנוך
לוינ, שחמט)

לִילָה, לִילָה, לִילָה אֵשׁ תֹּאכַל חֶצִיר וְקֵשׁ, אָסוּר, אָסוּר
לְהִתְיַאֵשׁ מִחֶר נִתְחִיל מְחֻדָּשׁ (עמנואל הרוסי, שכב בני)

לְאֶרֶץ הַיָּם אֵין גְּלִים יֵשׁ עוֹלָם שְׁנִשְׁפֵּר לְרִסְיִסִים עַל הַמְזוּחַ
(אילה אשרוב, לאורך הים)

לֶךְ אֶל כָּל אֲשֶׁר תִּלְךְ. וּמִיִּשְׁהוּ יִגִּיד בְּלַחֵשׁ אֶל הָאֶפֶק הַדוֹעָף
מְלָה שְׁלֹא יִדְעֵנוּ פְּעַם אֵיךְ לֹמֵר אוֹתָהּ, פְּשׁוּט שְׁתַּחֲיֶהּ אֶל
הַנִּשְׁאָר וְגַם אֶל הַהוֹלֶךְ (נתן יונתן, קח)

לֹא יְכוּלָה לְרֹאוֹת אוֹתוֹ, מִפְּרִיד בֵּינֵינוּ יָם. אֲבָל עָלִי וְגַם
עָלִיו אוֹתוֹ יֵרַח קָם (אהוד מנור, קשר הירח)

מִיִּשְׁהוּ, מִיִּשְׁהוּ דוֹאֵג, דוֹאֵג לִי שָׁם לְמַעַלָּה. בָּא וְהִדְלִיק
כָּמָה כּוֹכָבִים, וְהֵם נוֹפְלִים אֶחָד אֶחָד (אהוד מנור, מישהו)

מֵאֵז שְׁעֻזְבַּתְּ הַחֲשֵׁף גּוֹבֵר כָּאֵן, הָאֹר שְׁלָהּ מֵאִיר עֲדִין זֹהֵר.
זֶה סִיבּוּב הוֹפְעוֹת מְקוּמִי, אֶתָּה יוֹדֵעַ. אוֹתוֹ שִׁיר כָּאֵב הוֹלֵךְ
וְחוֹזֵר (אהוד בנאי, בלוז כנעני)

מִלְּאֲכֵי צַפְרִים מַעְלֵיהָ, מְלוֹיִם אֶת צְעָדֶיהָ. מְרַחֵק נִדְלָק
אוֹר, אֵל תִּסְטָה כְּדִי שְׁתּוֹכֵל לְחֹזֵר (אהוד בנאי, יוצא לאור)

מְרַבְּדֵי הָאֲבִיב נִפְרָשׁוּ, כָּל הַיְקוּם לְתַחֲיָה כְּבָר קָם. רַק עֵינַי
מִבְּכֵי נְמִסוּ, בְּלִבֵּי הַיְגוֹן וְהִמָּר (מחבר לא ידוע, חסידה צחורה)

מִיִּשְׁהוּ הָיָה בְּעוֹלָם, מִיִּשְׁהוּ אֵינְנוּ עוֹד. אִם נַחֲיָה אוּ נְמוֹת,
בֶּן אָדָם, הָעוֹלָם לֹא יַעֲמוֹד (יענקלה רוטבליט, יום רודה יום)

מָה קוֹל עֲנוֹת אֲנִי שׁוֹמֵעַ, קוֹל שׁוֹפֵר וְקוֹל תְּפִים, כָּל שְׁנַבְקָשׁ
לוֹ יְהִי. לוֹ תִשְׁמַע בְּתוֹךְ כָּל אֵלֶּה גַם תִּפְלָה אַחַת מִפִּי, כָּל
שְׁנַבְקָשׁ לוֹ יְהִי (נעמי שמר, לו יחי)

מִי שְׁחֹה אֶת בְּעֵרַת הַקִּיץ לְבוֹ לְבִית, וּפְנֵי הַנוֹף רְאֵי
לְחֵרְדוֹתָיו. אֶת מִי יִשְׁבִּיעַ, אֶת מִי יִרְגִיעַ, וְעַל מָה יִתְפַּלֵּל עַד
סָתוּ (רחל שפירא, נחמה)

מִלִּיּוֹן כּוֹכָבִים בְּשָׁמַיִם תּוֹפְסִים אֶת הַצֶּבַע שְׁלָהּ בְּעֵינַיִם. תֵּן
רַק עוֹד שְׁנֵיָה אַחַת לֹמַר לָהּ שְׁלוֹם (יפתי, מיליון כוכבים)

מִי הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים, אֶהֱבֵ יָמִים לְרְאוֹת טוֹב. נִצֵּר לְשׁוֹנֵף
מְרַע וּשְׁפָתֶיהָ מִדְּבַר מְרָמָה. סוֹר מְרַע וְעֵשָׂה טוֹב, בְּקָשׁ
שְׁלוֹם וְרִדְפָהּ (תהילים לד, יג-טו)

[ו] מִי יִרְפָּא לְבִי? אֶל מִי אָנִי מִתְגַּעְגַּע כְּמוֹ יָם שְׂאִין לוֹ חוֹף.
רק תגיד לי מי יחבק אותי ויבטיח שאני לא אכנע בסוף (חנו
בן-ארי, שבורי לב)

מִי שְׁהֵלָהּ הוּא לֹא יֵאָהֵב עוֹד לְעוֹלָם (דידי מנוסי, מי שחלם)

מַה הַזְמַן מְסַמֵּן לִי? זֶה הַכֹּל שְׂאֲרִיּוֹת שֶׁל הַחַיִּים וְלַחַיּוֹת
אֶת הַרְגָע, לְהַתְחִיל לְאַסֹּף אֶת הַשְּׂבָרִים (עידן רייכל, שאריות
של החיים)

גְּרוֹת הַלְיָלָה דְּעָכוּ. הַיְדִידוֹת הָאֵהָבָה, הַנְּעוּרִים שֶׁבָּאוּ פִּתְעַ
אֶל סוּפֹם (נתן יונתן, החול יזכור)

נִצָּא אֶל הַחֲלוֹן לְרֵאוֹת אִם כָּלוּ כְּבֶר הַמַּיִם, אוֹלֵי כְּבֶר יֵשׁ
בְּאִפְקֵי אֲדָמָה. נְבִיט אֶל הַשָּׁמַיִם, נְחַכֶּה בְּיַחַד לְיוֹנָה (ירדן בר-
כוכבא, ימים של שקט)

נְפִגֵשׁ, נְתַרְאֶה. יָלַב אוֹהֵב אֵינוֹ טוֹעָה. כְּמוֹ אֶל יָם נְזָרוֹם,
נְזָרוֹם. נְבַקֵּשׁ עַד שְׁנַגִּיעַ, וְנִגַּע אֶל הַחֲלוֹם (שלום חנוך, נגע אל
החלום)

נָדַם כְּנוֹר, נְחַבֵּא יָרַח, וּבְדַמְמָה הַד מְנַגֵּינָה עוֹד נִשְׁמָע. לְמָה
וְלְמָה – אֵל יוֹדֵעַ, לְמָה עוֹלָם אֲכֹזֵר בְּרָא? (אפרים ויינשטיין, צל
עץ תמר)

סְתוֹ אָנוּשׁ, סְתוֹ יִגַע וְלֹא-מִנְחָם, וּמִטָּר בְּלִי אַחֲרִית וְרֹאשׁ,
וּבְלִי גַר בְּחֵלוֹן וּבְלִי אוֹר בְּעוֹלָם (נתן אלתרמן, האם השלישית)

סְתוֹ בְּחֵלוֹנוֹת וּבְלִבִּי, לוֹ רַק לֹא נִתְּנִי לוֹ לְלָכֶת. פְּעַם
הַחֲמָה זָרְחָה גַם לִי, וְעַתָּה נוֹתַרְתִּי בְּשִׁלְכֶת (אמיתי נאמן, סתיו
בחלונות)

סְתָם, זֶה הַכֹּל סְתָם, מְתִיחָה מְסֻרֵט יָשׁוּן. סְתָם, זֶה לֹא נָכוֹן,
אֲנַחְנוּ לֹא בְּמִזְרַח הַתִּיכוֹן (קובי און, סתם)

[כִּי] סְעֵרֶת עָלִי, לְנִצָּח אֲנַגְנָה (נתן אלתרמן, פגישה לאין קץ)

סְאֵלָם, עָלֵינוּ וְעַל כָּל הָעוֹלָם, סְאֵלָם, סְאֵלָם (מוש בן-ארי,
סאלם)

סוּפָה בְּלִב יָם, הָאֲנִיָּה טְבֵעָה מְזִמֵּן, אֲתָה גַם הַחֵלוֹם לְהַפְלִיג
אֲתָה מְכָאוֹן. אֲבָל אֲתָה אֲנִי יוֹדֵעַ/ת אֵיךְ לְאַהֵב אוֹתִי. אֲפֵלוּ
שְׂאֵנִי אֲנִי - אֲתָה אֲנִי פָּשוּט זוֹכֵר/ת תְּמִיד לְהִיּוֹת כְּמוֹ שְׂאֵנִי
(עמיר בניון, סופה)

עוד מעט אני אהיה גדול יותר מדי, אז אבא עוד ספור אחד
ידי (יהונתן גפן, אבא סיפור)

עד מתי תאכל החרב, אלוהי המלחמות. עד מתי נשגה
בחלומות. בואי נהיה ונתן להיות, בואי נחיה ונתן להיות
(יענקלה רוטבליט, אם)

עצוב למות באמצע התמוז, דוקא כשהאפרסקים בשפע,
וכל הפרי דוקא צוחק בסל (נעמי שמר, אמצע התמוז)

עוד פורחות הרחק בעמק, שלל חבצלות הבר, אה למרות
הכל, הכל נגמר (תרצה אתר, בלדה לאשה)

עוד אתמרמר כרחל האם. עוד אתפלל כחנה בשילה. עוד
אחכה לו (רחל, עקרה)

עוד אני פוסע לחפש אחריה, אהבת חי. ואני יודע, תמה
העונה, תמו נעורי (יורם טהרלב, בפרדס ליד השוקת)

עוד נחזור שוב לשחק, להתפרק בחיבוק. השנייה הכי קשה
היא אחרי הניתוק. ושער הדמעות שלי נפתח שוב לרוחה.
כי יש עוגה, ויש גרות, אבל אין לי כאן אותך (נועם חורב,
ניפגש בחלומות)

עיני פקוחות מבלי לראות את השמים, מבלי לראות כחל
של ים, ירק של יעץ. מבלי לשמע מנגינות יפות כמו פעם,
מבלי לראות את הדברים כמו שהם (שלום חנוך, ילדים של החיים)

עוד השירים שָׁרִים, אֵךְ אֵיךְ יָגֵד כָּל הַמְּכֹאֹב וְכָל הָאֲהָבָה
(דורית צמרת, החיטה צומחת שוב)

עוד מַעֲט, עוד מַעֲט, גָּשֶׁם כָּבֵד עוֹמֵד לְפֹל (בוב דילן, תרגום:
יהונתן גפן, גשם כבד עומד ליפול)

עוד יֵשׁ מִפְּרֵשׁ לָבֵן בְּאֶפֶק מוֹל עֲנָן שָׁחַר כָּבֵד, כָּל שְׁנֵבֵקֶשׁ לוֹ
יְהִי (נעמי שמר, לו יחי)

עוד נְחֹזֵר לְהִיפָּגֵשׁ, לְהִסְתַּכֵּל שׁוֹב בְּעֵינַיִם. יֵשׁ פְּקָק
תְּפִילוֹת כָּבֵד בְּנִתִיב שֶׁל הַשָּׁמַיִם. אֲכַל הַחוּט הַדָּק בֵּינֵינוּ
אֵף פֶּעַם לֹא נִקְרַע. עוד נִצְחָק שָׁם עַל הַכֵּל, לֹא תִהְיֶה לָנוּ
בְּרִירָה (נועם חורב, ניפגש בחלומות)

עֵיפִים וְלֵאִים בְּגַנְגִים הַצְּלָלִים, וְהַכֵּל כֹּה דוֹמֵם, נִעְתָּקוּ
הַמְּלִיִּם (שמשון חלפי, סתיו)

עוד לֹא שָׁתַלְתִּי דָּשָׂא, עוד לֹא הִקְמַתִּי עִיר; עוד לֹא נִטְעַתִּי
כָּרֶם עַל כָּל גְּבְעוֹת הַגֵּיר; עוד לֹא הִכַּל עֲשִׂיתִי מִמָּשׁ בְּמוֹ
יָדִי; עוד לֹא הִכַּל נִסִּיתִי, עוד לֹא אָהַבְתִּי דִּי (נעמי שמר, עוד לא
אהבתי די)

עֵמֶק, עֵמֶק הָעֶצֶב בְּעֵינַיִם, עֵמֶק, עֵמֶק הַיַּיִן בַּמֶּרְתֵּף. הַלִּלְיָה
אֵת לְבִי אֶקְרַע לְשָׁנִים: לֵךְ וְלִגְבִיעַ הַנוֹטָף (יעקב אורלנד, שלכת)

עֲלֻטָה סְבִיב. הַלְוֹאִי שְׂאֵתָה מִקְשִׁיב. אוֹלֵי, אוֹלֵי, אוֹלֵי, אֵתָה
בָּא וְהוֹלֵךְ אֵלַי (שלום חנוך, שיר ללא שם)

[ו]פּעמון החל, לָאט, לְספּר אותנו, וְהתקוות היו כְּמוֹ
שְׁלֵשׁ. עֲזָבנוּ אֶת הַכּל, כְּלֹא שָׁלָנוּ, כְּחֵדֶר שְׁעוֹזְבִים אוֹתוֹ
פְּתָאם (יהודה עמיחי, לאורך השדרה שאין בה איש)

פְּעַם הַחֲמָה זָרְחָה גַם לִי, וְעַתָּה נוֹתַרְתִּי בְּשִׁלְכַת (אמיתי נאמן,
סתיו בחלונות)

פְּגִישָׁה, חֲצִי פְּגִישָׁה, מִבֶּט אֶחָד מְהִיר, קִטְעֵי נִיבִים סְתוּמִים
– זֶה דִּי... וְשׁוֹב הַצִּיף הַכּל, וְשׁוֹב הַכּל הַסְּעִיר, מְשַׁבֵּר הָאֲשֵׁר
וְהַדְּוִי (רחל, פגישה חצי פגישה)

פְּתָאם בְּלַעְדִּיו... לְמָה לְהַחְזִיק מְעַמָּד? לְמָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם
חַיִּים קָלִים? לְמָה לֹא לַתֵּת לְזַעֲקָה הַמְּתַדַּפֶּקֶת עַל שְׁנֵיהֶם
לְהַשְׁתָּאג הַחוּצָה? (מאיר אריאל, פתאום בלעדיו)

פְּתָאוּם בְּלַעְדִּיו... לְקוּם, לְהַתְּרַחֵץ, לְהַסְתַּרֵּק, לְהַתְּבַשֵּׂם,
בְּלִי עֵינָיו, בְּלִי קוּלוֹ, בְּלִי יָדָיו, בְּלִי צְחוּקוֹ - אֵיךְ אֶפְשָׁר?
אֵיךְ אֶפְשָׁר? (מאיר אריאל, פתאום בלעדיו)

צָרִיךְ לְלַמֵּד כְּעֵת שְׁהֶאֱשֶׁר לֹא מַחִיָּה, שְׁמָה שְׁנֵתָן אִי-פַעַם
לֹא יִלְקַח לְעוֹלָם. שֵׁשׁ לְכֹל זֶה טַעַם, גַּם כְּשֶׁהֵטַעַם תָּם (נתן
זר, כולנו זקוקים לחסד)

צְלֻזְלִי פְּעֻמוֹנִים בְּתוֹךְ לְבִי מְהֻדָּדִים. עַל אִם הַדָּרֶךְ
בִּי פּוֹגֵשׁ, לְבִי הוֹמָה וּמִתְרַגֵּשׁ, עוֹדֵנִי כְּאִן לְמַעֲנָה. דְּמוּתָהּ
הוֹלֶכֶת וּמִתְרַחֶקֶת, כְּאִן אֲנִי אֶל מוֹל בֵּיתָהּ (יאיר מדינה, צלזולי
פעמונים)

צָר הָיָה כָּל כֶּה, הָיִיתִי אֲז מְכַרְח, לְפָרֵשׁ כְּנַפְיָם וְלָעוֹף. אֶל
מְקוֹם שָׁבוּ, אוֹלִי כְּמוֹ הַר נָבוּ, רוֹאִים רְחוֹק רוֹאִים שְׁקוֹף
(יענקלה רוטבליט, רואים רחוק רואים שקוף)

צָעַר לָהּ וְצָעַר לִי, עַל כֶּה מְעִידוֹת הָעֵינַיִם (אברהם חלפי, צער
לך)

צְפוּרִים עֲפוֹת לְמְקוֹם בּוֹ חֵם יוֹתֵר, רַק אֲנִי וְאֵת לְנֶצַח נִשְׁאָר
(שי עמר ומאיר גולדברג, באושר ובעוני)

קָבְרוּ אוֹתֵי בְּחֻלְקָהּ שֶׁל עֶפֶר, וּמַר לִי, מַר לִי בִפְּהָ, כְּמוֹ עֵץ
הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ עֵץ הַשָּׂדֶה (נתן זך, כי האדם עץ השדה)

קַח אֶת בְּנֵהּ, אֶת יְחִידָהּ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, קַח אֶת יִצְחָק. וְהַעֲלֵהוּ
לְעוֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר אוֹמֵר אֱלֹהֶיךָ. וּמִכָּל
הַהָרִים שֶׁבְּאֶרֶץ הַזֹּאת תַּעֲלֶה צֶעֱקָה גְדוֹלָה: הִנֵּה הָאֵשׁ וְהִנֵּה
הַעֲצִים וְהִנֵּהוּ הַשָּׂה לְעוֹלָה (נעמי שמר, עקדת יצחק)

קָצֵר פֶּה כָּל כֹּהֵן הָאָבִיב. קָצֵר וְחֲטוּף וְשׁוֹבֵר אֶת הַלֵּב, לְחֹשֶׁב
שֶׁהוּא תִכְרָף יְדַעְךָ. מִבֶּטוּ רַק נִפְקַח אֶךְ הַתְּחִיל לְלַבֵּל, רַק
נָתַן לִי וְתִכְרָף נִלְקַח (דוד גרוסמן, קצר פה כל כך האביב)

קַח אֶת כָּל אֲשֶׁר תִּקַּח. יִשְׁאַרוּ אֶצְלִי עוֹד כַּמָּה גְּחָלִים
קִטְנוֹת בָּאָח, וּקְצַת עָלִים קָלִים בְּתוֹךְ הַסֶּבֶה, כַּמָּה מְלִים
טוֹבוֹת שֶׁלֹּא אֲשַׁכַּח, וְהַגְלִים שְׁלִי בְּחוּל הָרֶךְ (נתן יונתן, קח)

קִדְּם זְמַנּוֹ מֵת הָאִישׁ הַזֶּה, וְשִׁירַת חַיּוֹ בְּאִמְצַע נִפְסָקָה (ח"נ
ביאליק, אחרי מותי)

רַק אֶהְבֵּתִי נִתְּנָה לִי צֵל בְּקִיץ, וּבִסְעֶרֶת הַחֹל הַנּוֹרָאָה. רַק
אֶהְבֵּתִי בְּנִתָּה לִי עֵיר וּבֵית. הִיא חַיִּי, וְהִיא מוֹתִי מִדֵּי שְׁעָה
(נעמי שמר, אל בורות המים)

רַגַע מִתְנַחֶמֶת, וְהֶרֶאֱשׁ מִסְתוּבֵב אַחֹר. רַגַע עוֹד חוֹלְמֶת,
עַל הַטּוֹב שְׁאֵפְשֵׁר לְזָכֹר (מאיר אריאל, הולכת ממך)

רַק אַתָּה יוֹדֵעַ: שׁוֹם דְּבָר לֹא יָשׁוּב, שׁוֹם דְּבָר, שׁוֹם דְּבָר לֹא
יָשׁוּב עוֹד לְמִקוֹמוֹ (יענקלה רוטבליט, יום רודף יום)

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם הַמְּלֵא רַחֲמִים אֶל הַנְּעַר יִדָּה אֶל תְּשֻׁלַּח,
אֶל הַנְּעַר יִדָּה אֶל תְּשֻׁלַּח (נעמי שמר, עקדת יצחק)

רַק אַתָּה מַעַל רַחֲפֵתִי בְּשָׂמִים, פְּתָאוּם נִפְלְתִי לְבַד לְאֲדָמָה
(אהוד מנור, הייתי בגן עדן)

רַק תְּפִלָּה אֲשָׂא, הוּי אֵלִי, אֵלִי, שְׁהַשְׁמֵשׁ תַּעֲבֹר עָלַי,
וְתִרְאֶה לִי שׁוֹב אֶת מִשְׁעוּלִי. הוּי אֵלִי, אֵלִי, רַק תְּפִלָּה אֲשָׂא,
שְׁהַשְׁמֵשׁ תַּעֲבֹר עָלַי, וְתִקַּח אוֹתִי אֶל הַמָּסַע (יורם טהרלב,
שהשמש תעבור עלי)

רוֹחוֹת קְרוֹת הַבֵּיתָה נִכְנָסוֹת, אֲמַת מְרָה טוֹפַחַת עַל פְּנֵינוּ.
וּבְאֹיֵר שְׁתִּיקָה קָשָׁה מִנְשׂוּא, וְעַרְפֵּל בְּזוּיוֹת עֵינֵינוּ. כָּל כֶּה קָשָׁה
קָשָׁה לְכַתֵּב דְּמַעוֹת, קָשָׁה לְשִׂאת אֶת הַדְּמָמָה. כָּל כֶּה קָשָׁה
לְשִׂיר דְּמַעוֹת, וּמִי יִתְּנֵנוּ נַחֲמָה (אילן גולדהירש, קשה לכתוב
דמעות)

שְׁמֶשׁ, הִבִּיאוּ שְׁמֶשׁ, אִם שְׁמֵי מְעַנְנִים (נעמי שמר, אור)

שִׁחְקֵי, שִׁחְקֵי עַל הַחֲלוּמוֹת, זוֹ אֲנִי הַחֹלֵם שָׁח. שִׁחְקֵי כִּי
בְּאֵדָם אֲאָמִין, כִּי עוֹדֵנִי מֵאֲמִין בָּךְ (שאול טשרניחובסקי, אני מאמין)

[ו] שׁוֹב הַדְּמָעוֹת עַל הָאֵפוֹר, וְהַחִיּוֹה שְׁעוֹד תַּפּוֹר, נִפְרָם
מִשְׁפֹּתוֹתֶיהָ, נִפְרָד כְּכַר מֵעֲלֶיהָ, וְסוֹף לְסַפּוֹר (יענקלה רוטבליט,
סוף לסיפור)

שְׁתִּינוּ כּוֹס עֶצֶב וּבְכִינוּ כּוֹס צָחוֹק, שְׁרָנוּ בְּעֶשֶׂב, הַתְּקַרְבָּנוּ
רְחוֹק. רַק בְּסוֹף מֵעָגַל, שָׁם הָקוּ מִתְחַבֵּר לוֹ, בְּסוֹף מֵעָגַל
אֶת/ה שְׁלִי (יהונתן גפן, בסוף מעגל)

שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ נִמְלֵט, שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ תָּמִים, כִּי אֵין בְּעִיר מְקֻלָּט
וְאֵין בָּהּ רְחֻמִּים (יענקלה רוטבליט, חווה לך ברח)

שׁוֹם דְּבָר לֹא יָשׁוּב, שׁוֹם דְּבָר, שׁוֹם דְּבָר לֹא יָשׁוּב עוֹד
לְמִקּוּמוֹ (יענקלה רוטבליט, יום רודף יום)

שְׁמֵרֵי נִפְשָׁה, כַּחַה שְׁמֵרֵי, שְׁמֵרֵי נִפְשָׁה, שְׁמֵרֵי חַיִּיהָ, בִּינְתָהּ,
שְׁמֵרֵי חַיִּיהָ. מְקִיר נוֹפֵל, מִגַּג נִדְלָק, מִצֵּל חֶשֶׁה, מֵאֲבוֹן קָלַע,
מִסְפִּין, מִצְּפָרְנִים (נתן אלתרמן, שיר משמר)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֱלוֹהֵי עֲכָשׁוּ אֲנִי לְבַד, חִזַּק אוֹתִי אֱלוֹהֵי עֲשֵׂה
שְׁלֵא אֶפְחָד. הַפֶּאֶב גְּדוֹל וְאֵין לָאן לְבָרַח, עֲשֵׂה שְׁיִגְמֵר כִּי
לֹא נוֹתֵר בִּי כַּחַ (יוסי גיספן, כשהלב בוכה)

שְׁעַר הַדְּמָעוֹת שְׁלִי נִפְתַּח שׁוּב לְרוּחָהּ. כִּי יֵשׁ עֲוֹגָה, וַיֵּשׁ
גֵּרֹת, אֲכַל אֵין לִי כָאֵן אוֹתָךְ (נועם חורב, ניפגש בחלומות)

שָׁם, בְּעֶפֶר וּתְכֵלֶת, חִלַּקְתָּ שְׁלוֹם יְשָׁנָה. נוֹמֵי פָּרַח, נוֹמֵי,
נוֹמֵי יְלֻדָה קִטְנָה (צרויה להב, פרח)

תָּנּוּ לִי לְשׁוֹב אֶל אוֹתָהּ הַפְּנֵה הַנְּדַחַת, אֵיפֹה אוֹתָם הַחַיִּים
עִם שְׁמַחַת הַפִּשְׁטוֹת. תָּנּוּ לִי מְלִים עֲזוּבוֹת, מִנְּגִינָה נְשַׁכַּחַת,
לְהוֹצִיא מִבֵּין הַקּוֹצִים קְרָעִים שֶׁל יְלָדוֹת (יהושע סובול, השיר על
הארץ)

תָּנּוּ לִי לְחֹזֵר בְּדַרְכֵים הַחֹלוֹת אֶהְבֶּה לִירַח, שׁוֹב לְחֹזֵר
לְלַכַּת יַחַף עַל שְׁבָרֵי זְכוּכִיּוֹת (יהושע סובול, השיר על הארץ)

תִּגִּיד לִי אֶתָּה, מֵה עוֹשִׂים עִם חָבֵר שְׁכָמוֹתָהּ. מֵה עוֹשִׂים עִם
מוֹתָהּ, עִם זְכָרוֹן הַיּוֹתָהּ (עלי מוהר, יורם)

תִּגְדֹּל, אֶל תִּתְעַרְבֵב בְּקֶהֶל; תִּשְׁקִיף מִן הַצַּד תִּתְנַדְּנֵד
בְּעַרְסֵל. אֶתָּה לֹא רָצִיתָ לְהִיּוֹת שָׁם בְּכֻלָּל. אֲזִי מֵה, אֶתָּה אַף
אֶחָד לֹא שָׁאַל. אֶתָּה נִשְׁאַרְתָּ גּוֹזֵל שְׁנַפֵּל (יעקב גלעד, כשתגדל)

תִּגִּיד לִי אֵיךְ לְעַצֵּר אֶת הַדְּמָעוֹת, תִּגִּיד לִי אֵיפֹה יֵשׁ עוֹלָם
אַחַר לְחַיּוֹת. כְּשֶׁאֲנִשִּׁים רָצִים אֶל תִּפְתֵּת כְּמוֹ אֶל יָם, אֲנִי
אֲרוּץ אֶל תוֹךְ הָאֵשׁ אִם יִחְזְרוּ מִשָּׁם (אילה אשרוב, לאורך הים)

תִּזְכְּרוּ שֶׁהַבְּטַחְתֶּם לֹא לְבָכוֹת, כִּי הַשָּׁמַיִם גְּדוֹלִים וְהַדְּמָעוֹת
קְטָנוֹת. תִּעֲצְמוּ אֶת הָעֵינַיִם כָּל גֶּשֶׁם רֵאשׁוֹן, וְתִחַשְׁבוּ עָלַי
(מקס גת-מור, הקיץ האחרון)

תִּתַּח שָׁמַיִם שְׁחֹרִים, עוֹמֵד מְקַפֵּל מְכָאֵב. חוֹזֵר לְחַפֵּשׂ שׁוֹב
אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה. לְרֵאוֹת אִם אֶת עֲדִין בּוֹכָה. וְאֶת אֵינָהּ
(חנה גולדברג, נאחז באויר)

תָּנוּ לִי זְמַן, הוֹשֵׁט לִי יָד, עַד נִגְלָה בְּיַחַד אֶת הָאָרֶץ. אָנִי
יֹדְעַת עוֹד רַבָּה הַדְרָה, אִם שְׂרָשִׁיף כְּכֹר בְּתוֹךְ תוֹכִי (יורם
טהרלב, אתה לי ארץ)

תְּנִי לִי יָד, מְחַבֶּקֶת וְטוֹבָה, תְּנִי לִי יָד מְחַזֶּקֶת וְשְׁלוֹוָה, תְּנִי
לִי יָד וְחֶכְי לִי אֶהוּבָה, כְּשֶׁאֲנִי כָּאֵן לְבַד - תְּנִי לִי יָד (שמרית
אור, תני לי יד)

תְּנִי לִי יָד, אֵין לִי מְלַבְדָּה עוֹד בֵּית, אֵין לִי מְלַבְדָּה עוֹד אִם
אָחַד, תְּנִי לִי יָד (עלי מוהר, תן לי יד)

תָּנוּ לִי יָד, כְּדֵי שְׁלֵא אֶפְחַד בְּדַרְוָה, כְּדֵי שְׁלֵא אֶהִיָּה יוֹתֵר לְבַד,
תָּנוּ לִי יָד (עלי מוהר, תן לי יד)

תְּנִי לְלֶכֶת, הוּא תְּנִי לְלֶכֶת, לְכַרְעַ עַל חוּף הַסְּלִיחָה (לאה
גולדברג, סליחות)

ברצוננו להודות מעומק ליבנו לכל הכותבות והכותבים שנענו בחום לפנייתנו לצטט משיריהם. עשינו מאמצים מרובים על מנת לאתר את בעלי הזכויות, ולתת קרדיט הולם לכל אחת ואחד מהם. לא הצלחנו לאתר ולהגיע אל כולם, ונשמח להוסיף קרדיט ליוצרים ככל שיגיעו לידיעתנו.
הציטוטים משיריהם של: קובי אוז, שמרית אור, מאיר אריאל, ירדן בר-כוכבא, חיים חפר, דני רובס, יוני רועה, הם באדיבות: עננה בע"מ, מוציאים לאור.

"אותיות לנשמה" יוצא לאור על-ידי המדרשה באורנים - החלוץ והתנועה הקיבוצית
בתמיכת: קרן חבצלת, קרן האני, קרן אביב.

